

ŠEST DESETLETIJ AVSENIKOVEGA GLASBENO-POSLOVNEGA USPEHA

Izvirni znanstveni članek | 1.01

Izvleček: V glasbeni industriji, kjer se glasbeniki hitro menjajo na sceni, redkokdo ostane popularen 60 let in ohrani veliko mednarodnih oboževalcev. Seznam tistih, ki so dosegli tak uspeh, je kratek. To je na primer uspelo Ansamblu bratov Avsenik, eni najprepoznavnejših slovenskih glasbenih skupin vseh časov. Znan je po uvedbi in popularizaciji glasbene zvrsti, narodnozabavne glasbe, s katero so v tujini nastopili pod vzdevkom Oberkrajnerji. Njihove instrumentalno-vokalne poskočne polke, koračnice, nostalgичni valčki in celo tango so bili prodani v 36 milijonih albumov povsod po svetu in predstavljeni na več kot 10.000 nastopih v živo. V letu 2013 sta brata Slavko Avsenik in Vilko Ovsenik obeležila 60-letnico uspešnega glasbenega ustvarjanja.

Ključne besede: narodnozabavna glasba, Ansambel bratov Avsenik, poslovna antropologija, Slovenija, študija primera

Abstract: In the fast-paced music industry, staying popular and maintaining a large, international fan base for sixty years is almost unheard of. The list of those who have achieved this goal is short indeed. However, this has been achieved by one of the most famed Slovene groups of all time, The Ensemble of Brothers Avsenik. Famous for the invention and popularisation of popular-national music, and also known as the Oberkrainger in German-speaking parts of Europe, their instrumental and vocal upbeat polkas, marches, nostalgic waltzes, and even tangos have sold thirty-six million albums worldwide and have been featured in more than 10,000 live shows. In 2013, the brothers Slavko Avsenik and Vilko Ovsenik celebrated sixty years of successful music production.

Key words: popular-national music, The Ensemble of Brothers Avsenik, business anthropology, Slovenia, case study

Uvod

V glasbeni industriji, kjer se glasbeniki hitro menjajo na sceni, redkokdo ostane popularen 60 let in ohrani veliko mednarodno bazo oboževalcev. Seznam tistih, ki so dosegli tak uspeh, je kratek. To je na primer uspelo Ansamblu bratov Avsenik, eni najprepoznavnejših slovenskih glasbenih skupin vseh časov. Znani so po uvedbi in popularizaciji glasbene zvrsti, narodnozabavne glasbe, s katero so v tujini nastopili pod vzdevkom Oberkrajnerji. Po podatkih iz Avsenikovega arhiva so bile njihove instrumentalne in instrumentalno-vokalne poskočne polke, koračnice, nostalgичni valčki in celo tango prodani v visokih nakladah, v več kot 36 milijonih albumov, povsod po svetu in predstavljeni na več kot 10.000 nastopih v živo. V letu 2013 sta brata Slavko Avsenik in Vilko Ovsenik obeležila 60-letnico uspešnega glasbenega ustvarjanja. Od Avsenikovih začetkov v Begunjah na Gorenjskem se je ansambel posvečal odličnosti in ustvarjalnosti, ki je postala svetovno znana in je glas o slovenski narodnozabavni glasbi ponesla še čez evropske meje – v glavnem po nemško govorečih državah in Severni Ameriki. Danes se na družinsko tradicijo in glasbeni čut, ki sta ju za Slavkom Avsenikom nadaljevala njegov sin Gregor in vnuk Sašo, navezuje podjetje s sedežem v istem kraju. Tudi Slavko Avsenik mlajši se ukvarja z glasbo, tudi narodnozabavno, a v svojem podjetju. Avseniki imajo ansambel s sedmimi člani, restavracijo, galerijo, muzej, glasbeno založbo, glasbeno šolo in večnamensko dvorano s hišnim ansamblom. Kljub uspehu so se Avseniki skušali izogniti pretiranemu javnemu poveličevanju in so ostali zvesti svojim skromnim začetkom,

vztrajnemu delu, profesionalizmu in sodelujoči ustvarjalnosti, ki jo je okrepilo nekaj srečnih priložnosti. Vse to je tlakovalo njihovo pot k uspehu.

Prispevek je etnološka študija primera in temelji na objavljenih knjigah, revijah, dokumentarnih filmih, radijskih in drugih intervjujih. Zaradi objektivnih okoliščin (zdravje obeh bratov Avsenik/Ovsenik) sem opravila le en krajši intervju s Slavkom Avsenikom in več intervjujev z njegovo ženo Brigito (leta 2013 in 2014), ki je uradnim menedžerjem pomagala pri poslovanju ansambla. Izbor in kombinacija uporabljenih virov prikazujeta glasbenike, njihove družine in menedžerje v različnih poslovnih kontekstih, njihova stališča, odnos do strateškega načrtovanja glasbene skupine, voditeljske prakse, profesionalizem ter spremenljive okoliščine, ki so vplivale na delovanje Avsenikov. Tak pregled Avsenikovega poslovnega delovanja še ni bil opravljen, zato v prispevku med drugim navajam nekatere njihove izjave iz televizijskih in drugih intervjujev, saj je to pomembno za predstavitev izbrane tematike. V to gradivo sem posegla le toliko, kot je bilo nujno: jezikovno sem ga uredila, če je šlo za govorno besedo, in ga prilagodila bralcem tako, da je ohranjeno bistveno sporočilo govorcev. Celotno besedilo je avtoriziralo več članov družine Avsenik in za njihova dodatna pojasnila in razumevanje se jim zahvaljujem.

Poleg omenjenih virov sem pregledala tudi druge študije primerov iz različnih poslovnih šol o uspešnih glasbenikih in glasbenih skupinah ali poslovnih situacijah glasbenikov (Austin in O'Donnell 2007; Bahanan in Playfoot 2004; Chakravorti, Kraus in Spence 2012; Martilla 2012; Saintilan

* Mojca Ramšak, red. prof., dr. etn., univ. dipl. prof. filoz., Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; mojca.ramsak@guest.arnes.si.

2013a, 2013b, 2013c; Saintilan in Cannon 2013).¹ Za idejno zasnovo tega članka sem uporabila še dela s področja poslovne antropologije, iz katerih sem lahko povlekla vzporednice z Ansablom bratov Avsenik (O'Donnell 2011; Rossiter, Spang Goodrich in Shaw 2011; Spang Goodrich in Rossiter 2010).

Prvi začetki – brata Avsenik/Ovsenik in identiteta narodnozabavne glasbe

Glasbeni stil Avsenikov je označen kot narodnozabavna glasba. Ta pojem se nanaša na številne sorodne stile, ki so posnemali ljudsko glasbo, v alpskih pokrajinah Slovenije, Avstrije, Nemčije, Švice, Italije (južne Tirolske) in na Češkem. Kot zelo popularno so jo igrali na veselicah, porokah, festivalih, tekmovanjih, predvajali na radiu in televiziji ter snemali na različne nosilce zvoka. Narodnozabavna glasba izhaja iz kmečkih okolij oziroma njihovih kulturnih tradicij. V nemško govorečih državah so Avsenike imenovali *Oberkrajnerji*.² To ime izhaja iz nemškega *das Land Krain*, zgodovinsko-geografskega poimenovanja za Kranjsko, ki je obsegala Gorenjsko, Dolenjsko in Notranjsko, danes pa je to nemški izraz za Gorenjsko.

Avsenikov glasbeni stil je tesno povezan s harmoniko, vključuje pa tudi trobila, pihala, brenkala in občasno še godala. Vokalno je narodnozabavna glasba melodična s preprostimi harmonizacijami in včasih tudi z jodlanjem,³ ki je tradicionalno v alpskem delu Evrope. Ritmično se naslanja na polke in valčke, Avseniki pa so temu dodali še ritem tanga in popularne glasbe.

1 Poslovne študije primera se razlikujejo od etnoloških oziroma antropoloških. Na poslovnih šolah ali drugih menedžerskih izobraževanjih so primarno interno gradivo v pedagoškem procesu in služijo kot praktični zgledi ter podlaga za diskusijo pri predmetih strateški menedžment, marketing, voditeljstvo, poslovna etika, finance ipd. Od monografsko zasnovanih študij primera v etnologiji se poslovne študije primera razlikujejo po zasnovi in namenu. Iz didaktičnih razlogov je deskriptivni del ločen od analitičnega, imajo natančno predpisano strukturo in dolžino, vsebovati pa morajo tudi navodila za učitelje (načrt in smoter poučevanja) in pisno soglasje obravnavanih za uporabo v šoli ter za morebitno objavo. Poslovne šole in združenja letno pripravljajo tekmovanja v pisanju in predstavitvi študij primera (*case study competitions*), kjer so najboljše ocenjene tudi finančno nagrajene ali pa si njihovi avtorji prislužijo šolnine.

2 Nemška imena na ploščah in zgoščenkah se pojavljajo v mnogo različicah: Oberkraimer Quartett, Oberkraimer Quintett, Oberkraimer Quintett Avsenik, Original Oberkraimer, Original Oberkraimer Quintett, Original Oberkraimer Quintett Avsenik, Slavko Avsenik und Original Oberkraimer, Slavko Avsenik und seine Original Oberkraimer. Ta poimenovanja imajo različne elemente in kažejo na preobrazbo skupine glasbenikov tako številčno kot tudi glede na pomen družine, vodilnega glasbenika ali izvirnosti njihove glasbe.

3 Jodlanje je definirano kot petje brez besedila, v katerem si sledijo zaporedni posamični samoglasniki in soglasniki. Glas pri tem povezano ustvarja melodijo, ki se giblje v stalnem in hitrem spreminjanju glasovnega registra. Besedi *jodlati* in *jodlanje* izvirata iz glagola *jolen* v srednje visoki nemščini. V pisnih virih je izraz dokumentiran približno od leta 1540 naprej. Glagol *jolen* pomeni klicanje, kričanje, pa tudi petje. Pod tem izrazom in sorodnimi izpeljankami je poznan poseben način petja, in sicer predvsem v nemških narečjih alpskega sveta, zajema pa tudi lok od južne Francije na zahodu pa do Slovenije na vzhodu. Na Slovenskem naj bi jodlanje pritegnilo pozornost glasbenikov zaradi Ansambla bratov Avsenik (Marty 2007: 67, 69).

Mešanje popularne in tradicionalne glasbe je imelo skupno simboliko – opevanje preteklega domačega sveta in starih vrednot, pa naj gre za ameriški country, francosko-ameriški zydeco in cajun, turško arabesko, indonezijski kroncong, japonski enko ali evropsko polko. Pri vseh teh zvrsteh gre za poustvarjanje ruralnih identitet skoz glasbo in ples (Muršič 2000: 146).

V povojni Evropi je takšna glasbena mešanica naletela na ugodno kulturno, politično in zgodovinsko ozračje, k čemur je pripomoglo tudi širjenje novih snemalnih in komunikacijskih tehnologij v glasbeni industriji. Število delujočih amaterskih in profesionalnih narodnozabavnih skupin je naraslo poldrugo desetletje po drugi svetovni vojni, ko je nastal profesionalni narodnozabavni ansambel.

Narodnozabavna glasba črpa svoje motive iz podeželja, s čimer poskuša biti všečna tistim, ki v ruralnem okolju živijo, in drugim, ki jih na to okolje vežejo kakršnikoli spomini. Tudi Avseniki so se brusili in uveljavljali na glasbenih dogodkih, kot so veselice, narodnozabavni festivali, »alpski večeri«⁴ ipd., uspešni pa so postali, ko se je glasba prek radia in televizije razširila na večji krog poslušalcev in ko so v tujini začeli nastopati v velikih koncertnih dvoranah. Njihova glasba je postala pomemben del identitete Slovencev, še zlasti zaradi medijskega izpostavljanja in favoriziranja izumljenih tradicij z nostalgичnimi elementi iz stilizirane alpske kmečke kulture.

»Alpska kultura slovenstva« ni zgolj geografska dimenzija, temveč v svoji pojavnosti zaobjema tudi druge prepoznavne alpske identitete, na primer najvišji slovenski vrh in mitični simbol Triglav, vence zasneženih Alp, blejski otok, Prešernov *Krst pri Savici*, mladinski literarni lik gorskega pastirja Kekca, prva slovenska celovečerna nema filma, *V kraljestvu Zlatoroga* (1931) in *Triglavske strmine* (1932), cerkvice na vrhu hriba, romarstvo, planinstvo, alpinizem, smučanje, planiške skoke, dobro voljo in nočni razvrat v planinskih kočah, razglednice in koledarje s planinskimi motivi, alpsko floro in favno, slapove rdečih nageljnov na oknih, kranjsko klobaso s kislim zeljem, žgance in kislo mleko, sir, alpsko mleko, alpsko vodo Julijana, alpsko pašteto in pašteto Kekec, planinski čaj, pivo in milo Zlatorog, rdeče *marele* in »gorenjske noše«, harmoniko, narodnozabavno glasbo idr. (Šaver 2005).

»Alpskost« v Avsenikovi narodnozabavni glasbi se nanaša na kulturne podobe goratega in hribovitega alpskega sveta,⁵ na »alpsko kulturo slovenstva« kot dominanten kulturni imaginarij, ki so ga mediji dopolnjevali z upodabljanjem klenih, kmečkih Slovencev iz drugih – bolj vinorodnih – regij ter meščanov in ljudi iz bližnje urbanizirane okolice z manjšim

4 Prvi Alpski večer je bil leta 1986.

5 Avsenikovi albumi, kjer je »alpska« in domačijska tematika izpostavljena že v naslovu, so: *Tam, kjer murke cveto* (1959), *Klic z gora* (1960), *Stari mlin* (1963), *Lepe ste ve Karavanke* (1965), *Otoček sredi jezera* (1968), *Odmev s Triglava* (1969), *Auf silbernen Spuren* (1970), *Srebrne smučine* (1973), *Slovenija, odkod lepote tvoje* (1974), *Planinski cvet* (1986), *Muzikantje izpod Robleka* (1988). Ostali albumi so kompilacije uspešnic, vsaka tretja skladba pa opeva alpski svet in življenje tamkajšnjih ljudi. Druge skladbe so ljubezenske, pivske, humanistične in prigodne oziroma prepletajo te tematike.

deležem kmečkega prebivalstva. »Alpskost« so ob Avsenikih reprezentirale tudi druge narodnozabavne ali popularne glasbene skupine. Postala je del medijske folklore. Kmečko in kmečko-delavsko prebivalstvo, ki mu je zvočnost narodnozabavne glasbe všečna, je bilo poglavitna tržna niša Avsenikov. V Avsenikovih skladbah so pogosti sentimentalni domačijski motivi; v njih je izrazito nasprotje med domačo vasjo (pokrajino – v starejših besedilih predvsem Gorenjsko, pozneje tudi drugimi regijami) in mestom, med domovino in tujino. Mesto in tujina pomenita motnjo, sta negativna, pogosto sta označena kot siva, mrzla, človek se tam počuti osamljenega in izgubljenega; v pesmih je izražena nostalgija po mladosti, preživetvi ob domačem ognjišču, in to seveda koketira s starejšimi poslušalci – pa tudi s slovenskimi izseljenci. Najpogostejše ozadje je narava v vsej svoji idili – s pastirci vred – spet kot opozicija mestu, pa tudi kot spomin na nekdanje ekološko in moralno neoporečne čase (Ferbežar 1995: 335–336).

Nastanek narodnozabavne glasbe je povezan z godčevstvom iz predindustrijske dobe, hkrati pa tudi s sodobno kulturno ustvarjalnostjo, ki izpolnjuje potrebe precejšnjega dela prebivalstva po udeležbi v tej glasbeni zvrsti. Po koncu druge svetovne vojne se je tudi velik del kmečkega prebivalstva selil v industrijska okolja mest, zato ni presenetljivo, da so to glasbo radi poslušali tudi tam, saj jih je spominjala na dom in ustvarjala veliko idiličnosti, kar je preseljeni podeželan čustveno potreboval. Z izbiro pesmi je radio vplival na okus, potrebe in način preživljanja prostega časa. Po letih vojne, strahu, bede in izgradnje domovine so poslušalci potrebovali zabavo, ki je preusmerila njihove misli, pozneje pa je prinašala tudi za tedanji socialistični čas prepovedan »okus« tujine in zahodne miselnosti. Hkrati so bile po vojni na radiu politično nezaželene tudi pesmi, ki so opevale versko tematiko in šege, čemur se je narodnozabavna glasba hitro prilagodila. Zaradi radijske oddaje *Četrtekovi večeri domačih pesmi in napevov*⁶ so ljudje množično kupovali radijske sprejemnike in jih postavljali na okna, ko so igrali »naši«, Avseniki (prim. Cvetko 2007: 52; Knific 2005b; Sivec 2002; Spletni vir 2; Strašnik 2010; Torkar 2008).

Avseniki v očeh drugih

Slovinci narodnozabavno glasbo občasno slabšalno imenujejo »goveja«. Zakaj točno, ni znano, čeprav po nekaterih razlagah poimenovanje izhaja iz tradicije poslušanja tovrstne glasbe po radiu med nedeljskimi kosili, ki so navadno vključevala tudi govejo juho z rezanci – še posebej v drugi polovici 20. stoletja – ali pa iz asociacij na alpske pokrajine, kjer je bila govedoreja pomembna kmetijska panoga. Poimenovanje lahko izvira celo iz dogodka na slovenski televiziji, ko je neki režiser, ki je slovel po svoji duhovitosti in včasih prav šokantnih dovtipih, nekega dne oznanil: »No, zdaj pa gremo delat govedino!« Katerakoli razlaga je že prava, poimenovanje se je hitro prijelo, še zlasti pri tistih, ki jim je bilo nerodno priznati, da poslušajo to glasbo (Spletni vir 2).

To slabšalno poimenovanje in druge kritike njihove glasbe so pomembne za razumevanje težav, s katerimi so se Avseniki soočali v svoji karieri. Mnogi glasbeniki, mediji in znanstveniki so bili zadržani in občasno celo sovražni do tega glasbenega stila. V javnosti so nekateri Avsenikovo glasbo enačili s provincializmom, nazadnjaškim, konservativnim načinom življenja in celo z zaostalostjo, toda Avseniki so imeli o tem svoje mnenje. Vilko Ovsenik je nekoč razložil, kaj si misli o stvari:

Akademsko izobraženi glasbeniki so bili usmerjeni proti tej glasbi, ker se jim je zdela preveč profana in skoraj sramotna. Eni ne prenesejo opere, drugi ne prenesejo klasike, panka, roka ali zabavne muzike. Pestrost glasbenega ustvarjanja ima svojo publiko, ki želi gojiti svojo zvrst, in to je v redu. Ni pa v redu, da je občinstvo ene zvrsti nasproti drugim zvrstem ... Torej, zato mene ne moti, če imenujejo to glasbo kravja muzika ali pa kmečka muzika. Jaz pravim: katerakoli muziko delamo, jo moramo dobro narediti! (Vilko Ovsenik, v Spletni vir 3)

Tudi ko so Avseniki postajali vse uspešnejši, so jih obtoževali, da ogrožajo »pravo« ljudsko glasbo. Janez Bitenc, radijski urednik oddaje *Četrtekovi večeri domačih pesmi in napevov*, ki je Avsenike izstrelila v domačo in svetovno glasbeno orbito, je vedel, da ima radio veliko vzgojno vlogo, zato je na enem od uredniških sestankov muzikologu Rafaelu Ajlecju predlagal, naj pripravi strokovno študijo o nastajajoči novi glasbi in preuči vpliv naraščajočega glasbenega stila Avsenikov. V svojem poročilu je Ajlec zvrst vzel v bran in napisal:

Potrebno tako imenovane narodnozabavne glasbe se izkazuje z velikim zanimanjem radijskega poslušalstva za to novo zvrst. Verjetno se bodo za Avseniki pojavile še druge podobne glasbene skupine, ki se bodo hotele izražati v tem slogu. Predlagam takšno programsko usmeritev, ki ne bo zavirala tovrstnega ustvarjanja in delovanja, pomembno pa je, da ves čas tenkočutno nadzirajo ljudske ustvarjalce, da program ne bo kakovostno nazadoval. (Sivec 2010: 40–41)

Po drugi strani pa ima narodnozabavna glasba tudi svoje akademske muzikološke kritike, ki so prepričani, da je ta zvrst, kljub sposobnim izvajalcem, zasenčila »pristno« slovensko ljudsko glasbo, postala glasba množic, ki je uniformirala glasbeni okus, gojila lažno domačijskost, pasivizirala poslušalce in folklorizirala glasbeno, plesno in drugo dediščino. Ena od najmočnejših kritik je bila na Avsenikov odrski oblačilni videz, tj. »gorenjsko nošo«. Ta je v tujini in pri nas postala obvezna spremljevalka slovenske narodnozabavne glasbe. Avseniki so se za te kostume zavestno odločili že kmalu po nastanku ansambla in pri tem vztrajali vsa leta svojega delovanja. Vilko Ovsenik meni, da se ne bi oblačili v narodne noše, če bi prišli do boljše rešitve:

Rekli smo si: če ima simfonični orkester temne obleke, moramo mi imeti bolj svetle, vesele barve. Tudi z obleko kaže človek svojo sliko. Gorenjska narodna noša je povrh še zelo lepa, res slovesna ... Je res vesela, razigrana, prava obleka za mlade fante. Ob tem je t. i. gorenjska narodna noša trpežna in tako rekoč ob vsakem vremenu daje vtis urejenosti. (Sivec 1999: 103)

6 Prvi *Četrtekovi večeri domačih pesmi in napevov* je bil leta 1953.

Slavko Avsenik pa pravi:

Do tega je prišlo po naključju. Nameravali smo imeti posebne obleke – šivali so nam jih iz blaga, kupljenega v Trstu – vendar so se tako mečkale, da smo potem ugotovili, da je le noša prava za nas. V njej si vedno čeden, nikoli do kraja preznojen. Drugo je igranje v baru, naše pa je bilo igranje na prostem, na soncu, kjer se je vsakdo veliko bolj potil. Marsikdo nam je tudi rekel, da je gorenjska narodna noša ena najlepših v Evropi. Veliko Oberkrainerjev igra v naši narodni noši. Na stotine ansamblov se je preoblačilo v našo nošo samo zato, da bi predstavljali nas oziroma našo muziko. (Sivec 1998: 60)

Njihova odločitev ni presenetljiva, saj so se tako že ob koncu 19. stoletja oblačile pevske in instrumentalne skupine. Presenetljiv ni niti izbor regije, saj imajo navsezadnje sedež v Begunjah na Gorenjskem, poleg tega pa je bila »gorenjska narodna noša« takrat že močno uveljavljena skoraj povsod na Slovenskem in je veljala za nekakšno »narodno uniformo« oziroma »nacionalno preobleko«. Kritike Avsenikovega oblačilnega videza so bolj kot na obleko samo opozarjale na nepoznavanje nastanka narodne noše, ki se je v 19. stoletju razvijala v meščanskem okolju in se pozneje razširila med kmečko prebivalstvo, od takrat pa je ostala v rabi med vsemi družbenimi sloji. Narodna noša, kakor jo razumemo danes, tako pravzaprav ne kaže oblačilnega videza slovenskega kmečkega prebivalstva, čeprav to še vedno ni splošno znano ali sprejeto dejstvo. Če bi Avseniki želeli posnemati oblačilni videz ljudskih godcev in tako ostati zvesti tradiciji, potem bi se morali zgledovati po kmečkem prebivalstvu (Knific 2005a: 155–160).

Kljub vsem strokovnim in laičnim kritikam nič ne kaže, da bi narodnozabavni žanr izgubljal svojo popularnost. Priljubljenost narodnozabavne glasbe je po meritvah odnosa radijskih poslušalcev do programskih vsebin še vedno na visokem mestu (Robinšak idr. 2013). Najbolj priljubljene teme radijskih vsebin so sodobna in stara popularna glasba, kratke informativne oddaje in narodnozabavna glasba. Sodobna in stara popularna glasba sta najpogosteje poslušana tema na radiu. Priljubljenost narodnozabavne glasbe se kaže zlasti v velikem deležu prvih navedb v anketah za radijske poslušalce.⁷ Kar 39 % poslušalcev navaja, da poslušajo narodnozabavno glasbo, kar 14 % jih priznava, da poslušajo zgolj to zvrst, in le 7 % jih pravi, da jim slovenska zabavna in narodnozabavna glasba sploh nista všeč. Pri tem je zanimivo, da mladi med 15. in 30. letom nadpovprečno izstopajo po všečnosti narodnozabavne glasbe (Robinšak idr. 2013).

Za nas je veliko presenečenje, da po 60 letih ta glasba še vedno napolni dvorane. Ne šotore, ampak koncertne dvorane, kjer navadno nastopajo klasični glasbeniki. Tokrat pa jih slovenska narodnozabavna glasba. To je velik kompliment občinstva. (Sašo Avsenik, v Spletni vir 5)

Nekatere Avsenikove narodnozabavne skladbe so že ponarodele, bodisi zaradi priljubljenosti ali pa pogostosti pojavljanja v medijih.⁸ Množičnost in številni posnemovalci, ki to zvrst kombinirajo z ostalimi (na primer s popom ali rokom), kažejo na dobro postavljene temelje začetnikov narodnozabavne glasbe. Poleg tega je danes ne poslušamo samo ob četrtkih zvečer, ampak kadarkoli, o čemer pričajo tudi številne radijske in televizijske oddaje na nacionalni in komercialnih televizijah, ki jih pogosto predvajajo v najbolj gledanih večernih terminih.

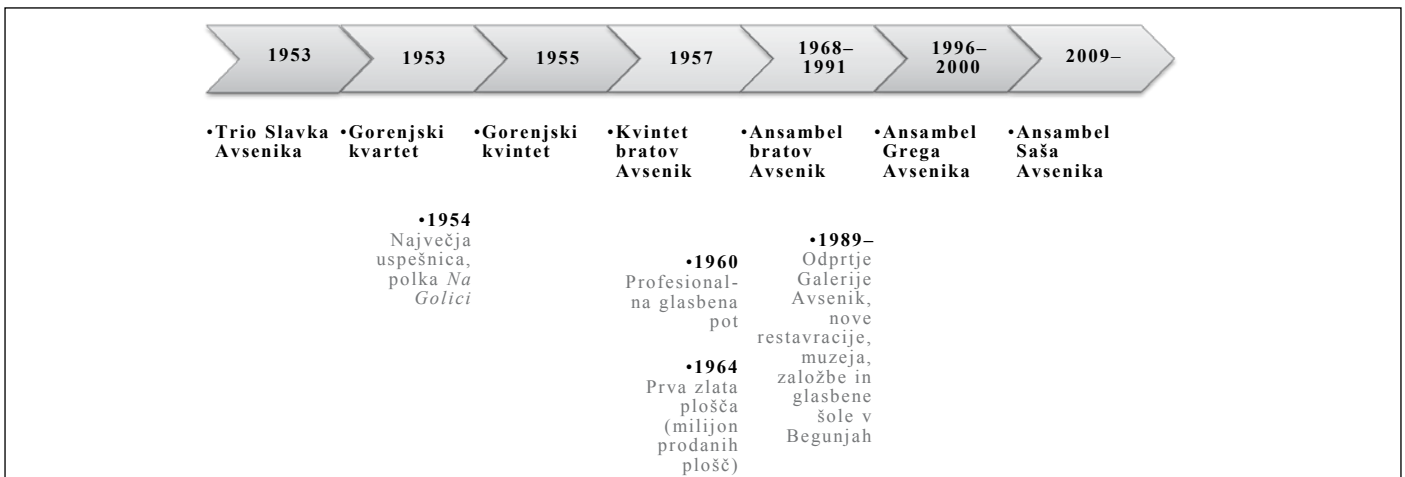
Brata Slavko in Vilko

Brata Vilko Ovsenik in Slavko Avsenik sta bila rojena v Begunjah leta 1928 in 1929. Za glasbo sta ju navdušila njuna starša. Nekoliko samosvoj – če ne že kar trmast – Slavko je bil samouk, ki se je naučil igrati harmoniko in ni preveč maral formalnih glasbenih lekcij, medtem ko je Vilko študiral na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Leta 1948 se je Vilko pridružil Plesnemu orkestru Radia Ljubljana, kjer je ostal do leta 1963, pri čemer je pogosto igral tudi z drugimi ansambli. Medtem ko se je Vilko uveljavljal v slovenskih glasbenih institucijah, je Slavko razvijal izvorni način igranja na harmoniko. Pri tem ga je Vilko vedno spodbujal in ga nagovoril, naj se udeleži avdicije na Radiu Ljubljana, kjer so ga sprejeli z odprtimi rokami. Tak je bil tudi odziv poslušalcev in rodil se je *Četrtek večer domačih pesmi in napevov*. Slavkov svobodoljubni duh je razviden tudi iz zgodbe o različnih primkih bratov. V njunem zgodnjem otroštvu je vaški župnik v Begunjah njunemu očetu predlagal, naj priimek Avsenik spremenijo v Ovsenik, ker se mu je ta zdel bolj slovenski. Oče je pobudo sprejel in vse svoje štiri otroke preimenoval v Ovsenike. Toda Slavko se s tem ni strinjal in je želel svoj stari priimek nazaj – in tako je priimek Avsenik še danes ime te glasbene dinastije (Jercog 2008: 18).

Slavko je v ansamblu aktivno nastopal med letoma 1953 in 1988, Vilko pa je zaradi zdravstvenih težav nehal igrati leta 1959. Kljub temu je Vilko ostal umetniški vodja ansambla, glasbeni producent in aranžer bratove glasbe. Izpod Slavkovih prstov so nenehno prihajale nove melodije, pesmi pa izpod peres znanih slovenskih tekstopiscev. Vilko je vedno poskrbel za aranžmaje in za kakovost Avsenikovih nastopov. Bratoma so se posebno pomembni zdeli verzi, dobra glasba je bila po njunem odvisna tudi od dobrih besedil, zato sta v svoji karieri sodelovala z več kot dvajsetimi tekstopisci, pesniki, pisatelji in novinarji, na primer s Feryjem Souvanom, Elzo Budau, Ivanom Sivcem, Ervinom Fritzem, Janezom Menartom, Cirilom Zlobcem, Tonetom Pavčkom, Gregorjem Strnišo, Franom Milčinskim - Ježkom, Tonetom Fornezijem - Tofom, Marjanom Staretom, Zvonkom Čemažarjem in Frančkom Jaukom (Jercog 2008: 105).

8 Ena od teh ponarodelih skladb je *Slovenija, odkod lepote tvoje*, za katero sta glasbo skomponirala brata Vilko Ovsenik in Slavko Avsenik, besedilo pa je spisal Marjan Stare. Ljudje jo prepevajo ob športnih zmagah ter na različnih družabnih dogodkih, po njej kličejo slovenski popotniki, metaforično jo omenjajo družbeno-kritični pisci, leta 2012 pa so jo celo (neformalno) predlagali na novo slovensko himno.

7 V raziskovalni vzorec je bilo vključenih 808 ljudi v starosti od 15 do 75 let iz šestih slovenskih regij.

Časovnica treh generacij glasbene tradicije Avsenikov.

Vir: Mojca Ramšak.

Od glasbenega uspeha do nadaljevanja družinske tradicije

Avsenikova družina je imela od leta 1865 v Begunjah gostilno, ki se ji po domače reče *Pri Jožovcu*. Danes je ta del družinskega glasbenega podjetja, ki ga nadaljuje Slavkov najmlajši sin Gregor Avsenik (1966–) z ženo Katarino. Gostilna je pripojena restavraciji, ki ponuja »slovenske jedi« in sprejme do dvajset gostov. Leta 1989 je Slavkov drugi sin Martin Avsenik (1962–), ki je končal študij na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, odprl umetniško galerijo Avsenik, k čemur ga je spodbudila naklonjenost njegove mame Brigitte Avsenik slikanju (1932–). Galeriji se je pozneje pridružilo nemško podjetje Hohner, ki izdeluje glasbene inštrumente, zlasti harmonike, in galerija se je preimenovala v Galerija Avsenik - Hohner d. o. o. Po odhodu Martina Avsenika v tujino je vodenje galerije prevzela Brigita Avsenik. Po obnovi stare gostilne leta 1997 je družina odprla večnamensko dvorano, imenovano Tradicija Avsenik. V začetku leta 1999 so ustanovili Hišni ansambel Avsenik, ki igra v Begunjah in drugod. Leta 2003 so ustanovili založbo, ki skrbi za izdajanje Avsenikovih albumov in albumov drugih narodnozabavnih ansamblov. Leta 2008, na 55. obletnico Avsenikovega obstoja in Vilkov 80. rojstni dan, je družina odprla še Avsenikov muzej, vse v Begunjah. Poleg tega imajo Avseniki še glasbeno šolo, ki lahko do 35 učencev poučuje v petju in igranju na harmoniko, trobento, klarinet, bas, kitaro in flavto, skratka inštrumente, na katere igrajo tudi Avseniki. Glasbena šola v Begunjah vsako leto prireja tudi mednarodno tekmovanje harmonikarjev, namenjeno mladini. Na tekmovanju ocenjujejo stil in tehniko igranja na harmoniko, ki sta najbližje Avsenikovemu. Poleg tega Avseniki publicirajo tudi učbenike, ki jih potrebujejo pri glasbenem pouku v svojem zasebnem zavodu.

Kot pravi Slavkov sin Gregor: »Ohranjanje tradicije in spominov na družino je vrednota, ki je še posebno pomem-

bn« (Spletni vir 6). Ta zaveza družino spremlja povsod. Slavkov in Brigitin prvi sin Slavko mlajši (1958–) je končal študij jazza in klavirja leta 1981 na Visoki šoli za glasbo v Gradcu, na Berklee College v Bostonu (ZDA) pa je leta 1985 končal študij filmske glasbe. Danes je skladatelj filmske glasbe, ki prireja tudi očetove polke in valčke. Od leta 1998 dela v podjetju Avsenik Audiodesign, ker verjame: »Značilnost Avsenikove glasbe je izredna melodika in dinamika; ta emocija, ki se je izrazila skozi glasbo Slavka in Vilka Avsenika, je tista, ki je drugačna« (Slavko Avsenik mlajši, v Spletni vir 3).

Tudi Gregor je študiral na Akademiji za glasbo v Ljubljani in od 1996 do 2000 vodil svoj Ansambel Grega Avsenika. Študija kitare ni končal, ker je pri 22 letih prevzel prenovljeno družinsko gostilno. Leta 2009 je Gregorjev sin Sašo, harmonikar, ustanovil Ansambel Saša Avsenika. Tako je že tretja generacija Avsenikov prevzela oder in danes Sašo vodi, igra in snema v ansamblu, ki zaposluje sedem ljudi.

Mejniki Avsenikovega uspeha

Fenomen Avsenik se je začel leta 1953 z ustanovitvijo Tria Slavka Avsenika, ki se je istega leta preimenoval v Gorenjski kvartet, leta 1955 pa v Gorenjski kvintet. Leta 1957 se je kvintet preimenoval v Kvintet bratov Avsenik in leta 1968 končno v Ansambel bratov Avsenik.

Avsenikovo pionirstvo v narodnozabavni glasbi je še desetletja močno vplivalo na glasbo v Sloveniji in Srednji Evropi. Sčasoma so stotine njihovih izvirnih skladb postale sestavni del repertoarjev polk in valčkov v Sloveniji, Ameriki, Nemčiji, Avstriji, Švici in v deželah Beneluksa, kjer so navdihovale številne ansamble. Začetna nenaklonjenost politike se je omilila šele po 20 letih delovanja ansambla. Deloma je bilo sporno nemško poimenovanje skupine, ki ga je leta 1955 zakrivila diskografska hiša Telefunken, ker se ji je mudilo z objavo (Jercog 2008: 27; ustni vir Brigita Avsenik). Šele

potem, ko so kar desetkrat zapovrstjo za silvestrovo igrali tedanjemu predsedniku SFRJ Josipu Brozu Titu in dobili tudi nekaj državnih priznanj, jim je politika postala bolj naklonjena, vse to pa je ugodno vplivalo na njihov nadaljnji razvoj in ugled, čeprav je bil ta že prej dober. Njihove turneje so trajale mesece in včasih so nastopali celo večkrat na dan. Kot edini narodnozabavni ansambel so imeli samostojni koncert v berlinski filharmoniji.

Najpomembnejši dejavniki na Avsenikovi glasbeni poti so bili:

- družinska spodbuda in podpora;
- zgodovinske okoliščine in povojni družbeni sistem v nekdanji Jugoslaviji, pri čemer so bili bistveni naslednji elementi:
 - a) gospodarski vzpon in optimizem pri obnovi nove države;
 - b) tržne potrebe po zabavni glasbi, ki je bila povezana s »tradicionalnim« kmečkim življenjem;
 - c) razvoj komunikacijskih tehnologij v Sloveniji in Evropi, še zlasti radia in snemalnih tehnologij;
 - d) hiter razvoj glasbene industrije v Evropi in po svetu;
 - e) hiter razvoj družbe in industrijske infrastrukture ter migracije kmečke populacije v mesta;
- Avsenikov angažma pri pomembnih institucijah (npr. Radiu Ljubljana) in v medijski industriji doma in po svetu;
- njihova zavezanost kulturni zapuščini lokalnih ljudskih godcev, iz katere so se napajali (prim. Cvetko 2007; Rossiter 2011; Sivec 2002; Strašnik 2010).

Avsenikov poslovni model

Avsenikov poslovni model se je razvil iz skromnih začetkov, pisanja pesmi, improviziranja na odru in »učenja ob delu«. Na začetku so bili njihovi nastopi prijeten stranski posel ob redni zaposlitvi – člani ansambla so bili večinoma gostujoči glasbeniki, ki so med publiko občasno nabirali honorar. To je spremenil šele Vilko Ovsenik, ki je menil, da se morajo bolj profesionalno spoprijeti s finančnimi platmi svojega igranja. Taka praksa je podobna dejavnosti ljudskih godcev, nadarjenih posameznikov, ki so si z igranjem služili dodaten denar za preživetje. Plačevanje godcev in zaslužek so urejale šege in poprejšnji dogovor. Logika dobička ljudskih godcev je bila preprosta – boljši in zabavnejši ko je bil godec, večji je bil njegov zaslužek (Cvetko 2007: 20). Ko so Avseniki postali uspešni in znani, so začeli delovati bolj profesionalno, na svojih nastopih so pobirali vstopnino ter se izogibali izkoriščevalskim producentom in agentom. Za razliko od godcev, ki so nastopali posamično ali v zelo majhnih skupinah, so Avseniki nastopali v skupini, za katero so uvedli iz-

raz ansambel.⁹ Od godcev¹⁰ jih je ločil tudi ugled, ki so si ga s svojim uspehom prislužili. Godci so namreč veljali za neresne, tudi za delomrzneže, Avseniki pa za uspešne glasbenike z mednarodnim slovesom. Čas je dozorel za pravo podjetništvo in leta 1960 se je ansambel odločil za poklicno glasbeno pot. Njihove kariere so postale donosne, čeprav sprva niso bili večši poslovnih pogodbenih formalnosti.

Svojo priložnost so zaslutili v razvoju snemalne tehnike, možnostih študijskega snemanja in potrebi po narodnozabavni glasbi v radijskem programu – v oddaji *Četrtekovi večeri domačih pesmi in napevov* (Cvetko 2007: 38, 52). Čeprav so bili dolgo edini ustvarjalci narodnozabavne glasbe v Sloveniji, pa so potrebovali še 15 let, da so si z igranjem iz kraja v kraj in s sodelovanjem v priljubljeni radijski oddaji pridobili milijonsko občinstvo.

Ob naklonjenih zunanjih okoliščinah in posvečanju življenja glasbi so se Avseniki vedno bolj znali prilagoditi potrebam občinstva. Da bi bilo to zadovoljno, je vsak član ansambla prevzel odgovornost za profesionalen in brezhiben nastop:

Treba je imeti odnos do publike. Da prideš trezen, pripravljen in uigran. Moram priznati, da smo to vsi imeli. Vsak se je pred koncertom pripravil, da je dal maksimalno vse od sebe. (Slavko Avsenik, v Spletni vir 3)

Avseniki so bili stoodstotni profesionalci, perfekcionisti od začetka do konca. Nastopi so bili do sekunde in milimetra izpiljeni. Na oder smo prišli pravočasno, natančno smo vedeli, kam se mora kdo postaviti, kdaj naredi kdo korak naprej, kdaj se kdo umakne, kdaj stopimo za kak inštrument in kdaj z vokalom podpremo inštrumente. Vse je bilo naštudirano do potankosti, saj publika takoj opazi, če kdo deluje neprofesionalno. Odločno moraš priti, narediti in oditi. (Nipič 1996)

V Avsenikovi naraščajoči popularnosti in uspehu se zrcali podjetniški duh, ki je bil podlaga poznejšim organizacijskim in podjetniškim podvigom. Avsenikova podjetniška žilica je imela vzgibe v njihovi notranji motivaciji, da bi na nastopih in v ustvarjanju glasbe dosegali najvišje standarde. Njihov vpliv je naraščal s krepitvijo gospodarstva v Jugoslaviji, kjer

⁹ V francoščini in angleščini *ensemble* pomeni skupaj, hkrati. V gledališkem, plesnem in glasbenem svetu ta termin označuje skupino umetnikov, glasbenikov, plesalcev ali igralcev, ki nastopajo skupaj. *Macmillan Dictionary* navaja, da se za ansambel v glasbenem pomenu sinonimno uporabljajo še izrazi bend, skupina, orkester, trio, kvartet, kvintet, oktet itd., odvisno od konteksta, v katerem nastopa skupina glasbenikov in pevcev (Spletni vir 9). *Sweetwater Glossary* z glasbenimi in avdio definicijami pa ansambel opredeli kot ne preveliko skupino kakovostnih glasbenikov; zbor in orkester tako nista ansambel (Spletni vir 10).

¹⁰ Narodnozabavni ansambli so nov pojav z novimi vsebinami (kot so instrumentalna glasba, nastopi žensk, produkcija na zvočnih medijih) in hkrati nadaljevalci starega godčevstva (vnovična uvedba diatonične harmonike, ustvarjanje in poustvarjanje ljudskih melodij). Avsenikovo glasbo so zavestno ali nehote posnemali podeželski godci in tako se je vrnila, od koder je prišla, v ljudsko godčevsko izročilo (Kumer 1978: 375, 377–378). Z uvrstitvijo ponarodelih narodnozabavnih in drugih popularnoglasbenih viž v ljudsko godčevsko izročilo pa se širi polje raziskav, ki do nedavnega ni sodilo v koncept folklorističnega zanimanja (Kovačič 2014: 12, 18).

so življenjske razmere in socialna varnost postajale vse bolj stabilne.

Avseniki so delovali kot podjetje, ki se je priučilo delovanja po načelih komercialnosti, jo obrnilo sebi v prid in iz nje naredilo vizijo. Slavko in Vilko sta načrtno poslušala in si v notah zapisovala posebnosti posnetkov, ki so bili poslušalcem všeč, ter preučevala dolžino pesmi. Dve- do triminutna dolžina je v narodnozabavni glasbi postala norma. Na želje in potrebe občinstva so bili Avseniki pozorni predvsem pri odrskih nastopih, kjer so glede na odziv nekatere pesmi izpustili ali jih priredili, priljubljene pa na istem nastopu tudi ponovili. V svojem profesionalnem obdobju so nastope skrbno načrtovali in pazili, da se program v istem kraju ni ponavljal, med enim in drugim nastopom pa je moralo biti vsaj leto dni. Pozneje so koncertnim nastopom začeli dodajati druge odrske elemente; tako so na primer imeli povezovalce programa in humoriste¹¹ ter tako ustvarjali glasbeni šov. Ena izmed Avsenikovih poslovnih potez – pa tudi zahteva založnikov, menedžerja in glasbene industrije – je bil stalen termin izhajanja vsakoletnega novega dvojnega albuma, tj. poldrugi mesec pred novim letom, ko se začne sezona nakupovanja daril. Tržišču so se prilagajali tudi ob drugih priložnostih, na primer z izdajanjem kaset in plošč tik pred sarajevsko zimsko olimpijado leta 1984 ali ob obletnicah svojega delovanja, ter z izdajanjem tematskih plošč, namenjenih interesnim skupinam (planinci, smučarji, lovci), in plošč v nemščini. Izdajali so tudi že objavljene pesmi v novih priredbah in si tako zagotovili stalno prisotnost na domačem tržišču, med slovenskimi izseljenci v ZDA in zdomci po Evropi (Sivec 2002; Strašnik 2010).

Avsenikove poslovne nepremišljenosti

Še zlasti na začetku kariere Avseniki niso posvečali pozornosti intelektualnim pravicam in drobnemu tisku v pogodbah. Dvakrat so jih celo – neupravičeno – obtožili plagiatorstva, in sicer pri dveh od njihovih najpopularnejših valčkov, *Tam, kjer murke cveto* in *Rezka*, ki sta bila napisana leta 1957. Valček *Tam, kjer murke cveto* sta nenamerno kopirala »kralja polke« v ZDA Johnny Pecon in Frank Yankovic,¹² ker sta mislila, da gre za ljudsko pesem. Posnela sta ga pod naslovom *Lullaby (Uspavanka)*, ki je v ZDA postala uspešnica. Zadeva je šla pred sodišče in leta 1970 so se Američani Slavku Avseniku opravičili. Čeprav se je vprašanje intelektualne lastnine razrešilo, do finančne kompenzacije ni prišlo. Bolj kot materialna izguba je brata Avsenik prizadel omadeževan ugled. V drugem primeru, pri valčku *Rezka*, ju je plagiatorstva leta 1959 obdolžil novinar *Slovenskega poročevalca* Albin Simončič, a je tržaški novinar Saša Martelanc v članku z

naslovom *Avsenik ni tat*, ki ga je istega leta objavil v tržaški reviji *Mladika*, pojasnil, da to ne drži (Jercog 2008: 34–35). Ko je bil Ansambel bratov Avsenik na višku kariere in je na turnejah igral tudi do trikrat na dan in 330 dni v letu, so njihovi uradni in drugi menedžerji organizirali nastope in odgovarjali na pisma oboževalcev. Leta 1955 je njihov prvi menedžer Rudolf Kempf iz Nemčije nenapovedano prišel k Slavku domov v Ljubljano in prinesel plakate za njihovo 30-dnevno turnejo na Bavarskem. Ker so bili drugi člani Gorenjskega kvarteta zaposleni in ne bi mogli na turnejo, so Slavka spremljali trije nemški glasbeniki. Vsi njihovi nastopi so bili zelo uspešni, a so Slavku prinesli le 200 nemških mark. Kljub temu je takrat prvič resno razmišljal, da bi se ansambel osamosvojil in da bi pustil redno službo pletilca v tovarni nogavic Tonosa.

V Nemčiji je skupina nastopala pod vzdevkom Oberkrainer Quartett, ker jo je tako imenoval nemški glasbeni založnik in posledično tudi bavarsko občinstvo. To ime se je prijelo, a to Slavka ni preveč osrečilo. Tudi njihova plošča z naslovom *Es ist so schön, ein Musikant zu sein*, ki je bila leta 1974 posneta pri Telefunku v Nemčiji, je izšla pod tem nemškim imenom ansambla. Kljub uspešnemu albumu in občudovanju občinstva so bili Avseniki žrtve nepravilne pogodbe, ki jim je za ploščo prinesla le 700 nemških mark,¹³ čeprav je bila na njej tudi njihova največja uspešnica *Na Golici* (Jercog 2008: 26–27; Karl Lanzmeier, v Spletni vir 3).

Brigita Avsenik, žena Slavka Avsenika, ki je pomagala voditi ansambel in (iz zaodrja) organizirati dogodke, se spominja:

Kar se pogodbenih stvari tiče, nista niti moj mož niti brat Vilko imela vanje veliko vpogleda. Vse sta kar podpisala, bila sta vesela, da sta imela delo pa uspeh. Nobeden pa ni bil bolj osveščen o pogojih pogodb. V glavnem so razne firme veliko zaslužile s tem. Mojemu možu so nakazovali nekaj avtorskih honorarjev, ki pa so zdaj vedno nižji, kot so bili prejšnja leta, ker se glasba ne izvaja več tako veliko, kot se je tista ta glavna, aktivna leta. (Brigita Avsenik, v Spletni vir 7)

Leta 1958 so Avseniki menedžerja Rudolfa Kempfa zamenjali s Karlom Lanzmeierjem iz Avstrije, ki je to delo opravljal, dokler je ansambel skupaj nastopal, tj. do leta 1990.¹⁴ Lanzmeier je svojo energijo vlagal v glasbeni uspeh in razvoj Avsenikov. Če bi se ta naveza pretrgala ali oslabela, je vprašanje, ali bi ansambel ostal tako dolgo skupaj.

Decembra 1958 sem imel prvi koncert s Slavkom Avsenikom in njegovimi Oberkrainerji v Leobnu. Pogodbo sva podpisala leto dni prej v Begunjah. Okoli leta 1954 še ni bilo konkurence in ljudje vedno posnemajo to, kar je dobro. Tako je bilo tudi pri Slavku. Veliko skupin ga je poskušalo oponašati. Tekmovalnosti ni bilo čutiti, turnejo je imel samo Avsenik. Vsi, od samostojnih glasbenikov do orkestrov, so igrali melodije Slavka in Vilka Avsenika. (Karl Lanzmeier, v Spletni vir 3)

¹³ Ta album je imel najvišjo naklado v tej zvrsti.

¹⁴ Med letoma 1991 in 1994 je Ansambel bratov Avsenik nadaljeval delo v studiu in v tem času posnel tri albume.

¹¹ Med njimi so bili trobentar Franc Košir, humorist Vinko Šimek v vlogi Jaka Šraufcigerja, Tone Fornezzi - Tof v vlogi novinarja, Mito Trefalt idr. (Sivec 2010: 111–112, 146, 148–150).

¹² Frank Yankovic, rojen leta 1915 slovenskima izseljencema v Zahodni Virginiji, je že pri devetih letih začel igrati harmoniko. Po selitvi v Cleveland je še ne 20-leten ustanovil svoj ansambel, s katerim je hitro zaslovel po vsem Ohio. S svojim Slovene Folk Orchestra je prodal 4.000 albumov, s katerimi je dosegal milijonske naklade. Umrl je leta 1998 (Cvetko 2007: 50).

Avsenikov hit *Na Golici*

Avsenikom je uspešno kariero zagotovila njihova prva in nedvomno največja uspešnica *Na Golici*. Polka, ki je bila napisana leta 1954, je postala njihov zaščitni znak. Melodije se je Slavko spomnil na nočnem delu v tovarni nogavic v Ljubljani, kjer je bil zaposlen med letoma 1952 in 1956. Obkrožen z oglušujočim ritmom industrije si je zamišljal zven begunjskih cerkvenih zvonov pod Golico. Zvok predilnega stoja, ki ga je upravljal, in zven zvonov sta se zlila v nov ritem: *di-da-di-di-di-da-di-di-di-da-di-di-di-da*. Kombinacija hrupa iz tovarne in spominskega odmeva zvonov je rodila uspešnico. Vročičen je glasbo napisal na papirno vrečko, pri čemer je uporabil svojo lastno notacijo. »*Ampak nekaj še manjka*«, si je prigovarjal, poskušajoč oba motiva zlit v finale, v tretji, hitrejši del. Na lepem se mu je posvetilo in zapisal je idejo. Čeprav je vedno dvomil v svoje skladbe – bil je pač skromen – mu je bila ta všeč in naslednji dan jo je zaigral bratu. Vilko ga je pozorno poslušal in takoj prepoznal kakovost skladbe: »*Tako rekoč popolna skladba! Zdi se mi, da je ni treba nič dodelovati. Le posneti jo moramo tako, kot bi se med seboj pogovarjala trobenta in klarinet.*« Slavku so zažarele oči: »*A veš, kaj sem si predstavljal ob tej skladbi?*« »*Vem,*« mu je hudomušno prikimal Vilko. »*Odmev begunjskih zvonov ob žegnanju spod Golice.*« S takim intuitivnim sodelovanjem in po malenkostnih popravkih so polko takoj posneli na Radiu Ljubljana in postala je uspešnica. Bila je tako popularna, da so Avseniki še dolga leta z njo začeli vsak nastop in občinstvo si je vedno zaželelo njene ponovitve. Drugi glasbeniki so to polko posneli v več kot 600 različicah (Jercog 2008: 23; Sivec 2010: 42, 257; Spletni vir 3). O nastanku polke *Na Golici* in o njenem pomenu za uspeh Avsenikov so na Televiziji Slovenija leta 2013 posneli tudi televizijski dokumentarec:

Nikoli ne bom pozabil, kako smo v Begunjah na vrtu igrali na veselici. Mladina je bila cele ure na drevesih, to je bilo nekaj neverjetnega, in hoteli so poslušati *Golico* in samo *Golico*. To je bil čudežen komad. *Golica* je bila za vse glasbenike senzacija. (Slavko Avsenik, v Spletni vir 3)

Golica je fenomen zase in vedno znova razmišljam, da je to neverjetna uspešnica kot instrumentalna skladba, ki konkurira vsem vokalnim hitom. In vedno znova se vsi nastopi začenjajo z *Golico*. Rekel bi, da je to garancija, da takoj ko ansambel oziroma skupina stopi na oder, *Golica* prodre v poslušalstvo in naredi neposreden stik. To je garancija, ki jo na neki način vsi izkoriščamo vedno znova. (Gregor Avsenik, v Spletni vir 3)

Že tretja generacija po vrsti je pod vplivi *Golice*. Postala je naš vsakdanjik; vsak dan jo slišimo na radiu ali televiziji ali jo pa kar sami igramo. Vsak nastop zmeraj začnemo z *Golico* in če igramo v gosteh, tudi končamo z njo. Ta skladba je zmeraj zaželena. Ko pridemo na evropsko tržišče, kjer nam rečejo Oberkrajnerji, je to avtomatsko ta žanr in njegova kraljica je ravno *Golica*. (Sašo Avsenik, v Spletni vir 3)

Po uspehu skladbe *Na Golici* in posledično vse večjega povpraševanja po njihovi glasbi in nastopih je kvintet leta 1959 začel s šovi v živo. Naslednje leto so bili končno pripravljene pustiti svoje službe in se popolnoma posvetiti glasbeni karieri.

Ko smo mi se prebili, na primer, v Švico, smo imeli potem za štiri leta vnaprej oddane vse sobote in nedelje za veselice ipd. In to nam je nato dalo korajže, da smo pustili svoje službe in šli med profesionalce. Največja sreča je bila, da smo lahko toliko igrali po Nemčiji, Avstriji in drugje, da smo se lahko preživeli. (Slavko Avsenik, v Spletni vir 8)

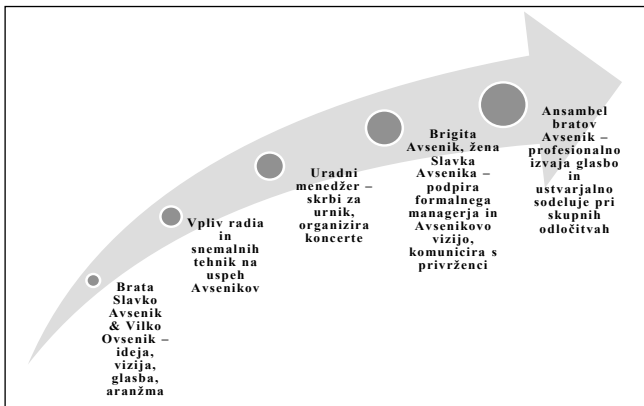
V naslednjih letih so Avseniki napisali in priredili skoraj 800 vokalno-instrumentalnih skladb, prodali več kot 36 milijonov plošč in imeli več kot 10.000 nastopov v živo. Za svoje delo so bili velikokrat nagrajeni: prejeli so 31 zlatih plošč, diamantno ploščo, dve platinasti plošči, evropskega glasbenega oskarja, zlato vrtnico za najbolj predvajan ansambel na avstrijskih radijskih programih, srebrno zvezdo z redom zaslug za narod v nekdanji Jugoslaviji, viktorja za življenjsko delo, častni znak svobode Republike Slovenije idr. Slovenska pošta je izdala priložnostni žig in pisemsko ovojnico, v Guinnessovi knjigi rekordov pa so Avseniki zapisani kot najuspešnejši narodnozabavni ansambel. A najbrž so najbližje srcu bratov Avsenik stotine klubov oboževalcev po svetu¹⁵ in vpliv na druge glasbenike¹⁶ (Jercog 2008: 108–109).

Na odru in za njim

Ansambel bratov Avsenik je imel dve gonilni sili: Vilka Ovsenika, ki je leta 1959 zaradi zdravstvenih težav v ansamblu moral nehati igrati klarinet, in Brigito Avsenik, ženo Slavka Avsenika, ki ima prav tako glasbeno izobrazbo in je igrala klavir, preden je spoznala svojega moža. Vilko Ovsenik je formalno izobražen glasbenik, ki je občuteno aranžiral in prirejal bratove skladbe – razen na začetku, ko je bil v vojski – pisal note za različne zasedbe ter nadzoroval kakovost nastopov in glasbenikov. Vodil je snemanja, delal kot sopro-

15 Zgovorna je zgodba japonskega menedžerja Mitsui Group Yoshiya Watanabeja, ki je vsako leto prihajal na srečanje z Avsenikovo družino v Begunje, bil oblečen v »gorenjsko nošo« in igral Avsenikovo glasbo v nemški restavraciji v Tokiu, kjer je imel tudi zbirko njihovih plošč in zgoščenek (ustni vir: dr. Danica Purg). Veliko presenečenje je doživel tudi nekdanji slovenski predsednik dr. Danilo Türk ob udeležbi na OECD World Forum v Busanu v Južni Koreji leta 2009. Potem ko so ga sprejeli z vsemi državnimi častmi, je orkester najprej odigral približek slovenske himne, po uradnem delu pa Avsenikovo *Na Golici* (Spletni vir 4).

16 Za primerjavo navedimo, da so The Beatles, britanska rok skupina, ki je delovala od leta 1962 in se razšla leta 1970, do danes prodali več kot dve milijardi albumov, ABBA, najuspešnejša švedska pop glasbena skupina (1972–1982), pa je prodala 140–500 milijonov izvodov albumov (ocene se razlikujejo). Ameriški country glasbenik George Jones, ki je deloval med letoma 1954 in 2013 ter se sedem desetletij pojavljal med najuspešnejšimi 40, je v tem času posnel okrog 900 pesmi oziroma 68 albumov (osem zlatih in štiri platinaste). Te številke vsekakor potrjujejo, da je Avsenikov uspeh primerljiv z največjimi svetovnimi glasbenimi ustvarjalci.

Avsenikova razporeditev dela, voditeljske strategije in pristopi.
Vir: Mojca Ramšak.

ducent, iskal nove zvočne učinke in glasbene priložnosti. Čeprav je Vilko nadzoroval večino nastopov in snemanj, so imeli člani ansambla vedno možnost ustvarjalno sodelovati, kar je bil tudi temeljni razlog za uspeh ansambla in zadovoljstvo njegovih glasbenikov¹⁷ (Jercog 2008: 31; ustni vir: Brigita Avsenik). Brigita Avsenik, ki je svojega moža le redko spremljala na turneje, je skrbela za komunikacijo z Avsenikovimi oboževalci in prva leta tudi za nastope doma. Občasno je pomagala svaku Vilku in prepisovala note, ki jih je narekoval. Skrbela je za pogodbe in pozneje upravljala umetniško galerijo v Begunjah.

Vzajemno sodelovanje med Slavkom Avsenikom kot zanosnim, karizmatičnim, odločnim in zanesljivim glasbenim vodjo, še zlasti na odru, in člani ansambla so podpirali uradni menedžer in družinski člani. To je oblikovalo profesionalno skupino, ki je temeljila na družinskih vrednotah in glasbeni odličnosti. Menedžment in vodenje sta bila v sozvočju in naloga vseh omenjenih posameznikov; pretirana samozavest in aroganca sta bili nezaželeni. Vsi člani Avsenikove skupine so se zavezali vrhunski glasbeni produkciji. Slavko Avsenik, ki ga je občinstvo videlo kot gonilo ansambla, kot karizmatičnega človeka z vodstvenimi sposobnostmi in vizijo, ni nikoli pozabil omeniti zaslug svojega brata, žene in drugih članov ansambla za uspeh skupine. Enako velja za Vilka, ki je cenil Slavkov talent, način komponiranja, izviren in edinstven način igranja harmonike in spremljanja drugih glasbil ter Brigitino marljivost in neopazno prisotnost. Menedžer Karl Lanzmeier, ki ni imel otrok, je vso energijo posvečal uspešnemu umetniškemu izražanju in razvoju Avsenikov. Če bi se te povezave izgubile ali oslabele, je vprašanje, ali bi ansambel lahko tako dolgo ostal skupaj. Mnogi pevci in glasbeniki so iz različnih osebnih razlogov nehali nastopati z Avseniki, a nihče ni zapustil skupine zaradi slabih odnosov z odrskimi ali zaodrskimi sodelavci. Avseniki so vzdrževali močno povezanost skupine, ki je imela skupno idejo in stališča. Člani so se med seboj obveščali o vsem potrebnem in skrbeli za svoj napredek. To so bile najpomembnejše sestavine njihovega uspeha.

17 V ansamblu je v vseh letih igralo in pelo 35 glasbenikov.

Slavko je uspeh dosegel s čudovito ekipo. Vilko je bil odličen aranžer. Glasbeniki in pevci so bili profesionalci. Popolno glasbo lahko ustvarijo samo profesionalci. To je stara skrivnost. Če imaš še navdušene glasbenike, gre glasba v uho. To se mi je vedno zdelo logično. Slavko Avsenik je vedno znal navdušiti publiko. (Karl Moik, voditelj televizijske oddaje *Musikantenstadl*, v Spletni vir 3)

Ko sem jaz prišel k staremu atu po nasvete, mi je veliko pomagal. Tudi z nasveti, kako voditi ansambel, ker je bil zelo dober šef. Všeč mi je bilo to, da šef ne sme imeti denarja, tako se pri meni moji muzikanti [v Ansamblu Saša Avsenika] ukvarjajo s financami in oni razdelijo plačo. Imamo nadzor in ni tako, da bi jaz jemal kakšne provizije. Pri nas prejme denar kitarist in ga potem razdeli naprej. (Sašo Avsenik, v Spletni vir 5)

Mladi Avseniki – Ansambel Saša Avsenika

Sašo Avsenik, Slavkov vnuk, se je odločil za poklicno igranje harmonike, ker je bilo več možnosti za preigravanje v narodnozabavnem ansamblu kot v rok skupini, v kateri je igral na začetku. Leta 2009 je ustanovil Ansambel Saša Avsenika.

Nikoli nisem računal, da bom poklicni harmonikar, ker imam turistično šolo. Ko smo v srednji šoli naredili prvi ansambel, je bil z bobni, ampak njegova zgodba se ni končala uspešno, saj smo težko dobili člane. Rekli smo, da bomo imeli rok skupino, in fantje so že videli pločevinke piva in dekleta. Ko pa smo začeli z narodnozabavno glasbo, je bilo v ospredju druženje: greš na veselico, kakšno zaigraš in se imaš »fletno«. Čisto spontano smo nato začeli igrati narodnozabavno glasbo. (Sašo Avsenik, v Spletni vir 5)

Skupina je imela premierni nastop novembra 2009 v oddaji *Muzikantenstadl (Senik godcev)*, televizijskem šovu, ki se v živo predvaja v Nemčiji, Avstriji in Švici. Hkrati so mladi Avseniki začutili potrebo po studijskih posnetkih in kmalu posneli tri zgoščenke (*Na sončni strani Alp*, 2009; *Zavrtimo se*, 2011; *Dolge so noči*, 2014). Na njih so stare Avsenikove skladbe, posnete na novo, in nove skladbe, katerih avtor je Slavko Avsenik, aranžer pa Vilko Ovsenik. Brata Avsenik sta namreč po 20 letih znova združila svoje ustvarjalne zamisli, da bi pomagala tretji generaciji družinskih glasbenikov.

Dedek je bil zelo ponosen in vesel, ko me je prvič videl s harmoniko in v noši. Dedki in babice si želijo, da bi vnuki prevzeli nekaj tudi po njih. Star ata me je presenetil, ker je bil zelo ponosen name, toda nikoli me ni silil v to. Pustil mi je čisto odprto pot. Ljudje me včasih vprašajo: »A je ata rekel, da moraš to početi?« V bistvu mi je pa pustil čisto prosto izbiro med turizmom, športom in glasbo. On je sam hodil svojo pot in to je pustil tudi meni. (Sašo Avsenik, v Spletni vir 5)

Ansambel Saša Avsenika letno opravi okrog 170 nastopov, od tega 110 v tujini. Na svojih koncertnih poteh so poleg Slovenije obiskali že Nemčijo, Avstrijo, Švico, Italijo, Francijo, Nizozemsko, Hrvaško, Belgijo in Kanado. Ansambel Saša Avsenika ima sedem članov, občasno pa se zasedbi na odru pridruži tudi Sašev oče Gregor Avsenik. Po-

leg glasbenikov za nemoteno delo skrbi tudi spremljevalna ekipa z nemško menedžerko, ki ureja nastope v tujini, skrbi za promocijo in glasbeno založništvo v Nemčiji. Tam imajo tudi agencijo, ki jih zastopa. Ker je bila ena glavnih ciljnih skupin mladih Avsenikov nemško govoreče občinstvo, se v tujini od leta 2012 predstavljajo pod imenom Sašo Avsenik und Seine Oberkrainer, pri čemer pa gre v nasprotju z vsiljenim poimenovanjem izvirnih Avsenikov za zavestno odločitev skupine.

Ansambel Saša Avsenika je v glasbeno industrijo vstopil s kulturnim kapitalom – z dobrim imenom družinske glasbene dediščine – in s finančno podporo družine. Začel je ustvarjati lastno blagovno znamko. Hitro se je prilagodil potrebam tržišča in tako, na primer, k sodelovanju povabil igralca ljubljanske Drame Jurija Zrneca, ki z glasbenimi in *stand-up* vložki občasno popestri njihov program, podobno kot je to v skupini Saševega dedka počel Franc Košir. Formula njihovega uspeha temelji na izboru najboljšega, profesionalnosti in prilagodljivosti – vključujejo preverjene glasbene in zabavne vsebine, upoštevajo množični glasbeni okus in nove tehnologije, načrtno se približujejo mladim v mestih in so inovativni.

Muzikante smo našli tudi na facebooku, nato smo naredili avdicijo in tako prišli skupaj. V skupini smo Štajerci, Gorenjci, Korošci, Dolenjci. Pri naših zgoščenkah sodelujeta Slavko in Vilko, pa tudi oče Grega, besedila so od Ivana Sivca. Poskušamo dobiti in sodelovati z najboljšimi. (Sašo Avsenik, v Spletni vir 3) Pri nas so naša publika večinoma mladi, v tujini pa je publika še od starega očeta. (Sašo Avsenik, v Spletni vir 7)

Sklep

Tesne družinske vezi, jasna vizija in profesionalen odnos Avsenikov so bili nagrajeni z velikim uspehom. V njihovem primeru ne moremo govoriti o določenem strateškem načrtu. V zvezi z njihovim glasbenim razvojem lahko rečemo, da so se učili sproti, pri svojem delu in z opazovanjem odzivov občinstva. To je imelo svoje prednosti in pomanjkljivosti. Šlo je za intuitivni proces, iz katerega se lahko veliko naučimo o ustvarjalnosti in inovacijah v glasbi in glasbeni industriji. Dobro so izkoristili nove snemalne tehnike in potrebo po narodnozabavni glasbi, ki jo je radijsko občinstvo toplo sprejelo. Preplet srečnih okoliščin, v katerih so se znašli ob pravem času, jim je omogočil tudi večjo prepoznavnost na odru. »Avsenikova glasba ima 60 let razvoja. 60 let učenja od občinstva, sodelovanja z občinstvom na svoj način v okviru glasbe« (Slavko Avsenik mlajši, v Spletni vir 1).

Na podlagi svojih izkušenj so Avseniki sčasoma razvili učinkovito strategijo podpore vsem članom, profesionalnost, organizacijski duh, podjetniške iniciative, vztrajnost in samozavest v nastopih. Člani družine so bili hkrati strateške gonilne sile in izvajalci, uradni in neuradni menedžerji pa so jim pomagali uresničiti vsaj del njihovih sanj. Avseniki so se učili tudi ob svojih napakah, še zlasti iz naivnosti in zaupljivosti do ljudi, ki so z njihovo glasbo in nastopi želeli le zaslužiti.

Avsenikov poslovni načrt ter strategija delovanja in vodenja, četudi nikoli nista bila formalno zapisana, sta model za opazovanje in učenje o obstoju, razvoju, priložnostih in pasteh v kreativnih glasbenih industrijah. Njihov večgeneracijski poslovno-strateški model lahko strnemo v tri dele:

1. poslanstvo (ustvarjanje in igranje kakovostne narodnozabavne glasbe, zabava in navdihovanje občinstva);
2. dolgoročna vizija (krepitev blagovne znamke Avsenik v slovenskem in mednarodnem prostoru, predstavljanje Jugoslavije in Slovenije v svetu);
3. strateški postopki načrtovanja in vodenja:
 - delo (motivacija in občutek pripadnosti, pisanje in igranje glasbe, ustvarjalnost, profesionalizem, organizacija dela, skupinske odločitve in sodelovanje, predanost);
 - marketing (poznavanje tržišča, glasbenega okusa in glasbenih tehnologij, trženje glasbe in glasbenih izdelkov, vključevanje družine in uradnih menedžerjev v trženje);
 - zaslužek (preživljanje z lastno glasbo).

Avsenikova strateška tveganja pa lahko razčlenimo takole:

- notranja (občutek, da je treba biti vedno najboljši in ustvarjalen, delo s polno paro, zaprtost za zunanje glasbene inovacije, ravnovesje med družinsko glasbeno tradicijo in novimi glasbenimi okusi, fiksni stroški vzdrževanja in širjenja blagovne znamke Avsenik);
- zunanja (naivnost pri pogodbah in delo za nizko plačilo na začetku kariere, konkurenca – množičnost narodnozabavnih skupin, nasičenost tržišča, nove tehnologije z dostopom do brezplačne glasbe, razvoj zabavne industrije).

Kakorkoli gledamo nanje, so Avseniki z delom in karizmo dosegli svetovni glasbeni uspeh in s svojim značilnim glasbenim slogom pripomogli k večji prepoznavnosti Slovenije in Jugoslavije. Imeli so tudi številne dobrodelne koncerte, pomagali pa so tudi pri razvoju svojega rodnega kraja. Postali so glasbeni glas Slovenije in širše alpske tradicije. Kam bodo nadaljevali od tod? Bodo mladi Avseniki uspeli ostati enako karizmatični in poslovno uspešni kot Ansambel bratov Avsenik, da bodo lahko še naprej pritegovali medije, ohranjali privrženca, zapolnjevali koncertne odre, vplivali na posnemovalce in glasbeno industrijo? Sašo Avsenik iz tretje generacije Avsenikov prihodnost vidi v kombinaciji starega in modernega, v želji po inovativnosti, prepoznavnosti in komercialnem uspehu:

Zanimivo je, kako se tudi narodnozabavna glasba modernizira. Pomembno se mi zdi, da negujemo tradicijo – ohranimo zvok, ki je bil – in mislimo na mlade ter se posodabljam. Avstrijci to že počnejo. Podobno na Balkanu deluje Severina,

ki v svojo glasbo vpeljuje trubače in združuje tradicijo s popularno glasbo. S tem pa ustvarja komercialno vrednost glasbi – pozitivno mišljeno. [...] Rad bi odkril zvok, za katerega bi lahko rekel, da je moj. To je eden izmed mojih ciljev. Drugi pa je, da bi našel ravnovesje med tradicijo in sodobno zvrstjo, da ne bi prizadel starejše publike in ne bi bil dolgočasen za mlado populacijo. Tretja želja pa je, da bi ustvaril skladbo, ki bi jo ljudje tudi na cesti zapeli. [...] Veliko je glasbenikov, ki bi radi igrali tako, kot so Avseniki. Radi bi kopirali. Tudi jaz si želim igrati kot star ata, ampak vemo, da je to nemogoče. Zato pravim, da ni smiselno kopirati, ampak je treba kdaj narediti kakšno stvar drugače. Ko igramo z mojim ansamblom, se v bistvu želimo toliko približati posnetkom, da ne spremenimo melodije in glasbenega sporočila. Seveda pa svoje elemente le vnesemo v glasbo, tako da ko slišiš našo glasbo in posnetek Avsenikov, opaziš razliko. Tisto je Slavko in to je Sašo Avsenik. Seveda je star ata veliko boljši. [...] Mi imamo srečo, da je za imenom naše skupine močna tradicija. (Sašo Avsenik, v Spletni vir 5)

Literatura

- AUSTIN, Robert D. in Shannon O'Donnell: *Paul Robertson and the Medici String Quartet*. Case Study 9-607-083. Boston in Massachusetts: Harvard Business School, 2007, 1–17.
- BANAHAN, Eoin in Jim Playfoot: *Slovenian National Orchestra*. Case Study UVA-OB-0838. Charlottesville: Darden Business Publishing, University of Virginia, 2004, 1–10.
- CHAKRAVORTI, Bhaskar, Janet Kraus in Shirley M. Spence: *Blue Man Group: Creativity life and surviving an economic meltdown*. Case Study 9-810-108. Boston in Massachusetts: Harvard Business School, 2012, 1–25.
- CVETKO, Igor: *Zvoki Slovenije: Od ljudskih godcev do Avsenikov: Razstava, Slovenski etnografski muzej, 22. november 2007 – september 2008*. Ljubljana: Slovenski etnografski muzej, 2007.
- FERBEŽAR, Ina: Besedila Avsenikovih narodno zabavnih popevk 1953–1985 ali popevčice milemu narodu. *Traditiones* 24, 1995, 331–339.
- JERCOG, Aleksi: *Spolko v svet: Glasbene poti bratov Avsenik*. Begunje: Avsenik, 2008.
- KNIFIC, Bojan: Kostumiranje narodno-zabavnih ansamblov. *Traditiones* 34 (2), 2005a, 155–177.
- KNIFIC, Bojan: Slovenija, od kod lepote tvoje: Narodno-zabavna glasba kot sooblikovalka sodobne slovenske popularne kulture. *Glasnik SED* 45 (1–2), 2005b, 73–77.
- KOVAČIČ, Mojca: »Kje so ljudski godci?«: Refleksija preteklih konceptov in možnosti novih opredelitev ljudskega godčevstva. *Glasnik SED* 54 (3), 2014, 12–19.
- KUMER, Zmaga: Godčevstvo in sodobni instrumentalni ansambl na Slovenskem. V: Angelos Baš in Slavko Kremenšek (ur.), *Pogledi na etnologijo*. Ljubljana: Partizanska knjiga in Filozofska fakulteta, 1978, 365–378.
- MARTTILA, Kalle: *Musicians as entrepreneurs*. Diplomsko naloga. Jyväskylä: Yamk University of Applied Sciences, 2012.
- MARTY, Maša: Jodlanje: Nov način petja na Slovenskem? *Traditiones* 36 (2), 2007, 67–76.
- MURŠIČ, Rajko: *Trate vaše in naše mladosti: Zgodba o mladinskem rock klubu*. Ceršak: Subkulturni azil, 2000.
- O'DONNELL, Shannon: The Towards Silence Project: Multiple string quartets organize to perform a new musical form in spatially variable and distributed conditions: Case study 3. *Journal of Business Anthropology* jesen 2011, 1–21.
- ROBINŠAK, Matjaž, Alenka Pfajfar in Uroš Gjerek: *Odnos poslušalcev do programskih vsebin: Poročilo*. Ljubljana: Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije in Valicon, 2013.
- ROSSITER, Nancy E., Peter Spang Goodrich in John Shaw: Social capital and music entrepreneurship. *Journal of Management and Marketing Research* 7 (6), 2011, 1–13.
- SAINTILAN, Paul: Crisis in the opera house: An artist relations case study: Case study 1. V: Paul Saintilan, JF Cecillon, Michael Smelie in Rob Cannon, *Music organisation case studies: For students studying music organisation in arts management or music business programs*. Melbourne: Australian College of the Arts, 2013a.
- SAINTILAN, Paul: Government funding of music organisations – vital or dysfunctional?: Case study 6. V: Paul Saintilan, JF Cecillon, Michael Smelie in Rob Cannon, *Music organisation case studies: For students studying music organisation in arts management or music business programs*. Melbourne: Australian College of the Arts, 2013b.
- SAINTILAN, Paul: The artistic v. interfunctional conflict case: Case study 4. V: Paul Saintilan, JF Cecillon, Michael Smelie in Rob Cannon, *Music organisation case studies: For students studying music organisation in arts management or music business programs*. Melbourne: Australian College of the Arts, 2013c.
- SAINTILAN, Paul in Rob Cannon: The taste case: Should artistic leaders drive decision making from their own taste?: Case study 2. V: Paul Saintilan, JF Cecillon, Michael Smelie in Rob Cannon, *Music organisation case studies: For students studying music organisation in arts management or music business programs*. Melbourne: Australian College of the Arts, 2013.
- SIVEC, Ivan: *Vsi najboljši muzikanti: 1. del: Razvoj narodnozabavne glasbe od začetkov do leta 1973*. Mengeš: ICO, 1998.
- SIVEC, Ivan: *Fenomen Ansambla bratov Avsenik*. Magistrska naloga. Ljubljana: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, 1999.
- SIVEC, Ivan (ur.): *Tisoč najlepših besedil: Slovenija – zibelka narodnozabavne glasbe*. Kamnik: ICO, 2002.
- SIVEC, Ivan: *Brata Avsenik: Evropski glasbeni fenomen iz Begunj na Gorenjskem*. Begunje: Galerija Avsenik – Hohner, 2010.
- SPANG GOODRICH, P. in N. E. Rossiter: The entrepreneurial drive of folk musicians. *Academic and Business Research Institute Conference, Conference Proceedings*. Orlando: Academic and Business Research Institute, 2010; <http://www.aabri.com/OC2010Manuscripts/OC10078.pdf>; 10. 1. 2015.
- STRAŠNIK, Simona: *Nastanek in razvoj narodno-zabavne glasbe v kulturnozgodovinskem kontekstu na Slovenskem*. Diplomsko delo. Maribor: Oddelek za sociologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru, 2010.
- ŠAVER, Boštjan: *Nazaj v planinski raj: Alpska kultura slovenstva in mitologija Triglava*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2005.

TORKAR, Klemen: *Reprezentacija narodno-zabavne glasbe v medijih v Sloveniji*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani, 2008.

Časopisni vir

NIPič, Alfi: Rečeš: Servus, kak ste kaj, in prisedeš: Pevca Avsenikov intervjuva Nada Ravter. *7D*, 27. 11. 1996, 15–17.

Spletni viri

Spletni vir 1: Bila sva mlada oba: Avsenikova glasba ni zagotovilo za uspeh, a je v pomoč: Prvi narodno-zabavni muzikal z glasbo ansambla bratov Avsenik. MMC RTV SLO, 8. 9. 2013; <http://www.rtv slo.si/zabava/druzabna-kronika/bila-sva-mlada-oba-avsenikova-glasba-ni-zagotovilo-za-uspeh-a-je-v-pomoc/317151>, 9. 4. 2014.

Spletni vir 2: GALIČ, Jože: Narodnozabavna glasba – je res »goveja«? SIGIČ, Slovenski glasbenoinformacijski center, 9. 3. 2012; <http://www.sigic.si/slovenska-glasba-po-zanrih/narodnozabavna-glasba>, 3. 12. 2013.

Spletni vir 3: Golica, zgodba o skladbi: Zgodba o Ansamblu bratov Avsenik. Dokumentarni film. RTV SLO 1, 23. 10. 2013; <http://www.rtv slo.si/moja-generacija/rtv-zame/priporocamo/oglejte-si-igrano-dokumentarni-film-o-legendarni-golici/320806>, 10. 11. 2013.

Spletni vir 4: JEŽ, Boris: Sporočilo otrok iz Beaver Creeka. *Delo (Sobotna priloga)*, 16. 2. 2015; <http://www.delo.si/mnenja/blogi/sporocilo-otrok-z-beaver-creeka.html>, 18. 2. 2015.

Spletni vir 5: KOPINA, Klavdija: Sašo Avsenik: »Seveda je star ata veliko boljši!« MMC RTV SLO, 10. 5. 2013; <http://www.rtv slo.si/zabava/druzabna-kronika/saso-avsenik-seveda-je-star-ata-veliko-boljsi/308350>, 9. 4. 2014.

Spletni vir 6: PIVK AVSEC, Saša: Avsenikov muzej: Harmonika in žup'ca. *Slovenske novice*, 25. 3. 2012; <http://www.slovenskenovice.si/novice/slovenija/avsenikov-muzej-harmonika-zupca>, 1. 12. 2013.

Spletni vir 7: Blagovna znamka Avsenik – Slavko, Gregor in Sašo Avsenik ter voditeljica Edita Cetinski Malnar: Prava ideja, 200. oddaja. RTV SLO 1, 3. 10. 2013; <http://www.rtv slo.si/pravaideja/novica/730>, 10. 11. 2013.

Spletni vir 8: Slavko Avsenik: »Če nas lahko kdo ujame, je to moj vnuk!«: Ob častitljivem jubileju smo se pogovarjali z glasbenikom. MMC RTV SLO, 26. 11. 2009; <http://www.rtv slo.si/zabava/druzabna-kronika/slavko-avsenik-ce-nas-lahko-kdo-ujame-je-to-moj-vnuk/217764>, 9. 4. 2014.

Spletni vir 9: <http://www.macmillandictionary.com/>, 18. 2. 2015.

Spletni vir 10: <http://www.sweetwater.com/insync/category/glossary/>, 18. 2. 2015.

Six Decades of Successful Musical and Business Activities of The Ensemble of Brothers Avsenik

From their very beginnings in the small village of Begunje in the north western Alpine region of Upper Carniola in Slovenia, the dedication of The Ensemble of Brothers Avsenik to excellence and creativity has made them a global phenomenon, spreading their music genre across Europe (particularly in German-speaking regions) and around the world. Today, this family tradition is actively carried on by Slavko's son Gregor and his grandson Sašo, who continue the Avsenik musical artistry and oversee the family business built around it. In the same small village of Begunje – still the headquarters of the Avsenik music with an ensemble of seven musicians – they run a restaurant and operate a gallery, a museum, a music publishing house, a music school, and even a multipurpose community centre.

The Avsenik business model evolved from truly humble beginnings. Constantly gaining additional knowledge through years of experience, the brothers' growing expertise evolved into the present business model. This model is based on the selection of the best, the well-tested genres of music and entertainment, a good knowledge of mass music taste, and new technologies.

Luck, of course, played an important role. The brothers started their professional career in the right place and at the right time. Their clear vision, close family ties, and their highly professional attitude were rewarded with great success. Through time and experience, The Ensemble of Brothers Avsenik has created a strong support network for its members and developed a strong commitment to quality, organizational spirit, entrepreneurial initiatives, persistence, and a high degree of confidence in their music, which was clearly visible in their concerts. The musicians also had to learn from their mistakes, especially in cases when they had insufficient knowledge of intellectual rights and business contracts, or had clearly been too naïve and had trusted the wrong people who only wished to benefit from their music. The third generation of the Avsenik musicians, the Ensemble of Sašo Avsenik, has entered the music industry with considerable cultural capital: a famous name, the musical heritage of Sašo's grandfather, and the financial support of the Avsenik family.